

ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΑΝΟΙΚΤΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ

Υπηρεσίες Υγείας/ Νοσοκομείο Ιδιοτυπίες και Προκλήσεις

ΤΟΜΟΣ Β

Κ. ΔΙΚΑΙΟΣ
Μ. ΧΛΕΤΣΟΣ

Πολιτική Υγείας/
Κοινωνική Πολιτική

Copyright © 1999
Για την Ελλάδα και όλο τον κόσμο
ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΑΝΟΙΚΤΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
Οδός Παπαφλέσσα & Υψηλάντη, 26222 Πάτρα
Τηλ: (061) 314094, 314206, Φαξ: (061) 317244

ΣΥΝΤΕΛΕΣΤΕΣ ΤΟΥ ΔΙΔΑΚΤΙΚΟΥ ΥΛΙΚΟΥ
του Τόμου
Πολιτική Υγείας/Κοινωνική Πολιτική

Ακαδημαϊκός Υπεύθυνος για την επιστημονική επιμέλεια του υλικού
Δημοσθένης Αγραφιώτης

Συγγραφή	Κριτική Ανάγνωση
Κωνσταντίνος Δικαίος	Μιχάλης Χλέτσος
Μιχάλης Χλέτσος	Κωνσταντίνος Δικαίος

Επιμέλεια στη Μέθοδο της Εκπαίδευσης από Απόσταση
Άννα Τσιμπουκλή

Γλωσσική Επιμέλεια
Παναγιώτα Διδάχου

Καλλιτεχνική Επιμέλεια
Αλεξάνδρα Αμούργη

Ηλεκτρονική Σελιδοποίηση
Πέτρος Ηλιάδης

Συντονισμός ανάπτυξης εκπαιδευτικού υλικού
και γενική επιμέλεια των εκδόσεων
ΟΜΑΔΑ ΕΚΤΕΛΕΣΗΣ ΕΡΓΟΥ ΕΑΠ/1997-1999

ISBN: 960-538-056-0

*Σύμφωνα με τον Ν. 2121/1993
απαγορεύεται η συνολική ή αποσπασματική
αναδημοσίευση του βιβλίου αυτού ή η αναπαραγωγή του
με οποιοδήποτε μέσο, χωρίς την άδεια του εκδότη.*

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Πρόλογος	14
-----------------	-----------

Δ. Αγραφιώτης

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

Κ. Δικαίος

Πολιτική υγείας	17
------------------------	-----------

Ενότητα 1.1

Πολιτική για την υγεία: θεωρητικό πλαίσιο	17
Σκοπός	17
Προσδοκώμενα Αποτελέσματα	17
Έννοιες - Κλειδιά	18
Εισαγωγικές Παρατηρήσεις	18
1.1.1 Αφετηρία	18
1.1.2 Οι λειτουργίες του κοινωνικού κράτους στο πλαίσιο των κρατικών λειτουργιών	19
1.1.3 Ορισμοί	20
1.1.4 Πολιτική θεωρία για την υγεία και το κοινωνικό κράτος	22
1.1.4.1 J. S. Mill - φιλελευθερισμός, ωφελιμότητα	22
1.1.4.1.1 Εισαγωγή	22
1.1.4.1.2 Βασικές έννοιες του Mill	24
1.1.4.1.3 Η πολιτική πρόταση του Mill	26
1.1.4.1.4 Σχόλια	27
1.1.4.1.5 Εφαρμογή στο πολιτικό επίπεδο	28
1.1.4.2 Ελευθερία και «Νέα Δεξιά»: οι θέσεις των Buchanan, Friedman, Hayek και άλλων	29
1.1.4.3 Η μαρξιστική προσέγγιση	31
1.1.4.3.1 Κάρολος Μαρξ	31
1.1.4.3.2 Εξέταση σύγχρονων μαρξιστικών θεωρητικών προσεγγίσεων	32
1.1.4.3.3 Συνδυασμός των δύο σύγχρονων προσεγγίσεων	33

1.1.4.4 T. H. Marshall - «citizenship»	34
1.1.4.5 Πρόσφατες θεωρίες της «citizenship»: η αυτονόμηση των «εκ της συμμετοχής» δικαιωμάτων, η «συμμετοχή» ως αξιακή βάση	38
1.1.4.6 Άλλες θεωρητικές προσεγγίσεις	39
1.1.5 Συνολική θεωρητική προσέγγιση	41
Σύνοψη Ενότητας	43

Ενότητα 1.2

Πολιτική υγείας στην Ευρώπη και τον κόσμο	44
Σκοπός	44
Προσδοκώμενα Αποτελέσματα	44
Έννοιες - Κλειδιά	44
Εισαγωγικές Παρατηρήσεις	44
1.2.1 Πολιτική υγείας	45
1.2.2 Διεθνείς και διακρατικοί οργανισμοί	46
1.2.3 Συστήματα υγειονομικής περιθάλψης	48
1.2.3.1 Επίπεδο ανάπτυξης και υγειονομικά υποδείγματα	48
1.2.3.2 Είδη συστημάτων υγείας	50
1.2.4 Τα υγειονομικά συστήματα σε διάφορα κράτη	51
1.2.5 Κυριότεροι οικονομικοί δείκτες ανάπτυξης των συστημάτων υγείας	55
1.2.5.1 Οι δαπάνες σε τρέχουσες τιμές κατ' έτος	56
1.2.5.2 Οι δαπάνες σε σταθερές τιμές κατ' έτος	57
1.2.5.3 Οι δαπάνες ως ποσοστό του Ακαθάριστου Εθνικού Προϊόντος	57
1.2.5.4 Δαπάνες κατά κεφαλήν	59
1.2.5.5 Μία πρόταση για λύση του προβλήματος: ο ρυθμός μεταβολής των δαπανών σε σταθερές τιμές	59
1.2.6 Δαπάνες υγείας σε διάφορα κράτη	61
1.2.7 Δείκτες προσωπικού και υποδομής σε διάφορα κράτη	66
1.2.8 Δείκτες αποτελέσματος	68
Σύνοψη Ενότητας	73

Ενότητα 1.3

Δομή και πρακτικές υπηρεσιών υγείας	75
Σκοπός	75
Προσδοκώμενα Αποτελέσματα	75

Έννοιες - Κλειδιά	75
Εισαγωγικές Παρατηρήσεις	75
1.3.1 Παροχή και πληρωμή υπηρεσιών υγείας	76
1.3.2 Διάρθρωση των υπηρεσιών υγείας	78
1.3.3 Συνολική θεωρητική προσέγγιση	83
Σύνοψη Ενότητας	85
Παράρτημα	86
Βιβλιογραφία	91
Οδηγός για Περαιτέρω Μελέτη	94

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

Μ. Χλέτσος

Κοινωνική πολιτική **97**

Ενότητα 2.1

Κρίση του κράτους πρόνοιας	97
Σκοπός	97
Προσδοκώμενα Αποτελέσματα	97
Έννοιες - Κλειδιά	98
Εισαγωγικές Παρατηρήσεις	98
2.1.1 Εννοιολογική οροθέτηση του κράτους πρόνοιας	100
2.1.1.1 Ορισμός του κράτους πρόνοιας	100
2.1.1.2 Οικονομική θεωρία και κράτος πρόνοιας	104
2.1.2 Προσδιοριστικοί παράγοντες ανάπτυξης του κράτους πρόνοιας	106
2.1.2.1 Εισαγωγικά στοιχεία	106
2.1.2.2 Συστατικά στοιχεία του κράτους πρόνοιας	108
2.1.2.3 Μοντέλα κράτους πρόνοιας	110
2.1.2.4 Κράτος πρόνοιας στην Ελλάδα	113
2.1.3 Κρίση του κράτους πρόνοιας	115
2.1.3.1 Οικονομική θεωρία και κρίση του κράτους πρόνοιας	115
2.1.3.2 Τι είναι η κρίση του κράτους πρόνοιας	116
2.1.4 Νέες τάσεις και προοπτικές του κράτους πρόνοιας	117
2.1.5 Συνολική θεωρητική προσέγγιση	119
Σύνοψη Ενότητας	120

Ενότητα 2.2

Τυπολογία της κοινωνικής πολιτικής	121
Σκοπός	121
Προσδοκώμενα Αποτελέσματα	121
Έννοιες - Κλειδιά	121
Εισαγωγικές Παρατηρήσεις	122
2.2.1 Εννοιολογική οροθέτηση της κοινωνικής πολιτικής	124
2.2.1.1 Τι είναι η κοινωνική πολιτική: ορισμοί	124
2.2.1.2 Η φύση και η δομή της κοινωνικής πολιτικής	125
2.2.2 Τυπολογία της κοινωνικής πολιτικής	130
2.2.3 Το σύστημα κοινωνικής προστασίας: παρελθόν, παρόν και μέλλον	134
2.2.3.1 Το σύστημα κοινωνικής προστασίας κατά την περίοδο ανάπτυξης του κράτους πρόνοιας	134
2.2.3.2 Το σύστημα κοινωνικής προστασίας κατά τη μεταφορντική περίοδο	136
2.2.4 Η ελληνική περίπτωση	141
2.2.5 Συνολική θεωρητική προσέγγιση	146
Σύνοψη Ενότητας	147

Ενότητα 2.3

Μακροχρόνιος ορίζοντας της κοινωνικής πολιτικής	148
Σκοπός	148
Προσδοκώμενα Αποτελέσματα	148
Έννοιες - Κλειδιά	148
Εισαγωγικές Παρατηρήσεις	148
2.3.1 Οι περιορισμοί της κοινωνικής πολιτικής σήμερα	151
2.3.1.1 Οι δημογραφικές μεταβολές και οι επιπτώσεις τους στο σύστημα κοινωνικής προστασίας και απασχόλησης	152
2.3.1.2 Οι αλλαγές στην αγορά εργασίας	155
2.3.1.3 Το μοντέλο οικονομικής ανάπτυξης των χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης	157
2.3.1.4 Η οικονομική και νομισματική ενοποίηση των χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης	161
2.3.1.4.1 Επιπτώσεις από την εφαρμογή της ONE	161
2.3.1.4.2 Επιπτώσεις από την εφαρμογή της ONE στο σύστημα κοινωνικής προστασίας	163

2.3.2 Νέες ανάγκες και κοινωνική πολιτική	165
2.3.2.1 Οι ανάγκες σήμερα	165
2.3.2.2 Οι διαφαινόμενες τάσεις στα συστήματα κοινωνικής προστασίας	167
2.3.3 Οι τάσεις του ελληνικού συστήματος κοινωνικής προστασίας	174
2.3.4 Συνολική θεωρητική προσέγγιση	176
Σύνοψη Ενότητας	177

Ενότητα 2.4

Κοινωνική πολιτική και οικονομική ανάπτυξη	178
Σκοπός	178
Προσδοκώμενα Αποτελέσματα	178
Έννοιες - Κλειδιά	178
Εισαγωγικές Παρατηρήσεις	179
2.4.1 Το μοντέλο οικονομικής ανάπτυξης	180
2.4.2 Οι επιπτώσεις της κοινωνικής πολιτικής στο μοντέλο ανάπτυξης	185
2.4.2.1 Μεθοδολογικές παρατηρήσεις	185
2.4.2.2 Κοινωνική ασφάλιση - προστασία και ανάπτυξη	185
2.4.2.2.1 Επίδραση της κοινωνικής ασφάλισης στην απασχόληση	185
2.4.2.2.2 Επίδραση της κοινωνικής ασφάλισης στην αποταμίευση	187
2.4.2.2.3 Επίδραση της κοινωνικής ασφάλισης στην προσφορά εργασίας	189
2.4.2.2.3 Επίδραση των πολιτικών απασχόλησης στην οικονομική ανάπτυξη	190
2.4.2.4 Επίδραση του συστήματος υγείας στην οικονομική ανάπτυξη	192
2.4.2.4.1 Δημόσιες δαπάνες για υγεία και οικονομική ανάπτυξη	192
2.4.2.4.2 Ζήτηση για υγεία και οικονομική ανάπτυξη	194
2.4.2.4.3 Προσφορά του αγαθού υγεία και οικονομική ανάπτυξη	195
2.4.2.4.4 Έρευνα και τεχνολογία στο χώρο της υγείας και οικονομική ανάπτυξη	196
2.4.3 Συνολική θεωρητική προσέγγιση	197
Σύνοψη Ενότητας	199
Παράρτημα 1	200
Παράρτημα 2	202
Παράρτημα 3	214
Βιβλιογραφία	219
Οδηγός για Περαιτέρω Μελέτη	224
Γλωσσάρι Όρων Κεφαλαίου 2	226

Πολιτική υγείας/Κοινωνική πολιτική: ενδογενείς και εξωγενείς παράγοντες	233
Σκοπός	233
Προσδοκώμενα Αποτελέσματα	233
Έννοιες - Κλειδιά	233
Εισαγωγικές Παρατηρήσεις	234
	Ενότητα 3.1
Η ανάγκη μελέτης των δεικτών	236
	Ενότητα 3.2
Σύστημα υγείας και περιβάλλον	240
	Ενότητα 3.3
Σύστημα υγείας και δημόσιες δαπάνες	242
3.3.1 Σύστημα υγείας και τεχνολογία - έρευνα	243
3.3.2 Δαπάνες προσωπικού και σύστημα υγείας	246
	Ενότητα 3.4
Παραοικονομία και διαφθορά στην υγεία.	
Η οικονομική, πολιτική και κοινωνική διάσταση	249
	Ενότητα 3.5
Το σύστημα υγείας: από το παρόν στο μέλλον	253
3.5.1 Συνολική θεωρητική προσέγγιση	255
Σύνοψη	257
Παράρτημα	258
Βιβλιογραφία	260
Οδηγός για Περαιτέρω Μελέτη	262